

Důvěra občanů k Poslanecké sněmovně a vládě

30.května 2006 Naděžda Čadová

Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR (dále jen CVVM) ve svých šetřeních pravidelně mapuje důvěru občanů k vybraným ústavním institucím. V šetřeních, kterých CVVM realizuje 10 ročně, je vždy vzorku více než 1000 dotázaných, kteří reprezentují českou populaci starší 15 let, položena následující otázka: „Řekněte, prosím, důvěřujete prezidentovi republiky, vládě ČR, Poslanecké sněmovně ČR, Senátu ČR, Vašemu krajskému zastupitelstvu, Vašemu obecnímu zastupitelstvu.“ Dotázaní mohou zvolit jednu z nabízených odpovědí na škále „rozhodně důvěřuji“ až „rozhodně nedůvěřuji“.

V následujícím textu se zaměříme na vývoj důvěry českých občanů k jejich vládě a k Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR během končícího volebního období.

Na úvod je třeba ještě poznamenat, že důvěra občanů k jednotlivým ústavním institucím je ovlivněna celou řadou vlivů a často je obtížné rozlišit, který v tom daném případě převažuje. Obecně ale můžeme konstatovat, že důvěra k ústavním institucím na jedné straně prochází určitými cykly, na straně druhé je ovlivňována aktuálními událostmi a tím, jak o nich referují česká média.

Důvěra ve vládu klesá od roku 2003

Po volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, které proběhly v červnu 2002, byl vyjednáváním o nové vládě pověřen šéf vítězné ČSSD Vladimír Špidla. Občané byli na důvěru nové vládě v čele s Vladimírem Špidlou dotázáni poprvé v září téhož roku. Svoji důvěru jí tehdy vyslovila téměř polovina dotázaných. Hodnocení nové vlády tak do značné míry korespondovalo s výsledky získanými krátce po nástupu Zemanova kabinetu (září 1998: důvěra 44 %, nedůvěra 45 %). Důvěru přibližně poloviny českých občanů si vláda držela až do konce roku 2002. Od počátku roku 2003 dochází postupně k poklesu důvěry občanů k jejich vládě. Jistou roli zde mohla sehrát situace okolo volby nového prezidenta České republiky. V tomto období se rovněž vedou diskuse o reformě veřejných financí, která si velkou oblibu u našich občanů nezískala. Během první poloviny roku 2003 tak ztratila vláda Vladimíra Špidly téměř 20 % důvěřujících. Ztracenou důvěru se této vládě až do jejího konce nepodařilo získat zpět. V druhé polovině roku 2003 se vláda jako důvěryhodná jevila přibližně třetině dotázaných.

V dalších měsících pak důvěra občanů k jejich vládě nadále klesá a v červnu 2004, kdy byli občané naposledy dotázáni na důvěru vládě premiéra Vladimíra Špidly, tvořil podíl důvěřujících už pouhou jednu čtvrtinu. Ve stejném období také ČSSD neuspěla ve volbách do Evropského parlamentu.

Vláda S. Grosse skončila na 14 %

Vládu v čele se Stanislavem Grosse posuzovali oslovení poprvé v září 2004. Důvěru novému

kabinetu tehdy vyjádřila přibližně třetina Čechů. V říjnu 2004 podíl důvěřujících ještě vzrostl a vláda se těšila důvěře čtyř z deseti dotázaných. Další měsíce se však nesly ve znamení poklesu důvěry občanů k jejich vládě. Na počátku roku 2005 se začaly objevovat první zprávy týkající se nejasností kolem financování bytu premiéra Stanislava Grosse a důvěra občanů k vládě začala postupně klesat. Odcházející vláda měla v dubnu 2005 důvěru pouhých 14 % občanů.

Důvěra k vládě v čele s Jiřím Paroubkem vzrostla z 32 % důvěřujících v květnu 2005, kdy jí respondenti hodnotili poprvé, až na 42 % v září 2005. V dalších měsících byla důvěra Čechů k vládě poměrně stabilní a v posledním šetření CVVM realizovaném v dubnu 2006 vládě důvěřovalo 44 % oslovených.

Stabilní důvěra Sněmovně: 25 %-30 %

Důvěra občanů k Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR zdaleka neprošla za sledované období tak dramatickým vývojem jako důvěra občanů k české vládě. Po volbách v roce 2002 se k nové Sněmovně lidé poprvé vyjadřovali v září 2002. Tehdy se jevila jako důvěryhodná třetině účastníků průzkumu. Přibližně třetinový podíl důvěřujících sněmovně vydržel do dubna 2003, kdy se důvěra začíná pomalu propadat. V druhé polovině roku 2003 Poslanecké sněmovně důvěřovala necelá čtvrtina občanů. Podobný podíl důvěřujících si uchovala Sněmovna téměř po celý rok 2004 i na počátku roku 2005. S důvěrou občanů ke všem ústavním institucím otráslы nejasnosti okolo financování bytu tehdejšího premiéra Stanislava Grosse. V červnu 2005, kdy aféra vrcholila, vyjádřilo důvěru Poslanecké sněmovně pouze 15 % dotázaných. V září 2005 se pak důvěra k Poslanecké sněmovně vrátila na původní úroveň a i v dalších měsících se pohybovala okolo jedné čtvrtiny důvěřujících. V posledním šetření z dubna 2006 jsme ovšem zaznamenali mírný nárůst podílu důvěřujících, když Poslanecké sněmovně svou důvěru vyjádřilo 30 % respondentů.